

LA DINA I EN MÀRIUS D'EMPÚRIES

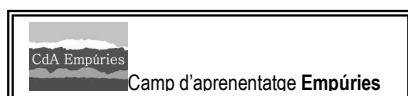

La Pina i en Màrius d'Empúries

Text de **Gerard Carrión Masgrau**

Il·lustracions de **Joan Barris Neira**

Edició, impressió i muntatge: Camp d'aprenentatge **Empúries**

L'Escala, 2007

—Mare, no puc dormir.

—Aclofa't bé al niu i tanca els ulls. Ja veuràs com de seguida t'adormiràs.

—És que ja fa estona que els tinc tancats i tot i així no puc dormir. Per què no m'expliques un conte?

—Està bé, però aquesta vegada no serà un conte; t'explicaré la història de la rebesàvia de la rebesàvia de la rebesàvia de la meva rebesàvia.

—Uf, mare! Però quants anys fa d'això?

—Molts anys, Pina, fa molts anys! Era el temps en què aquí hi vivien homes, dones, nens i nenes que havien vingut de molt lluny, de més enllà del mar.

—Com es deien?

—Primer varen venir els grecs, i després els romans.

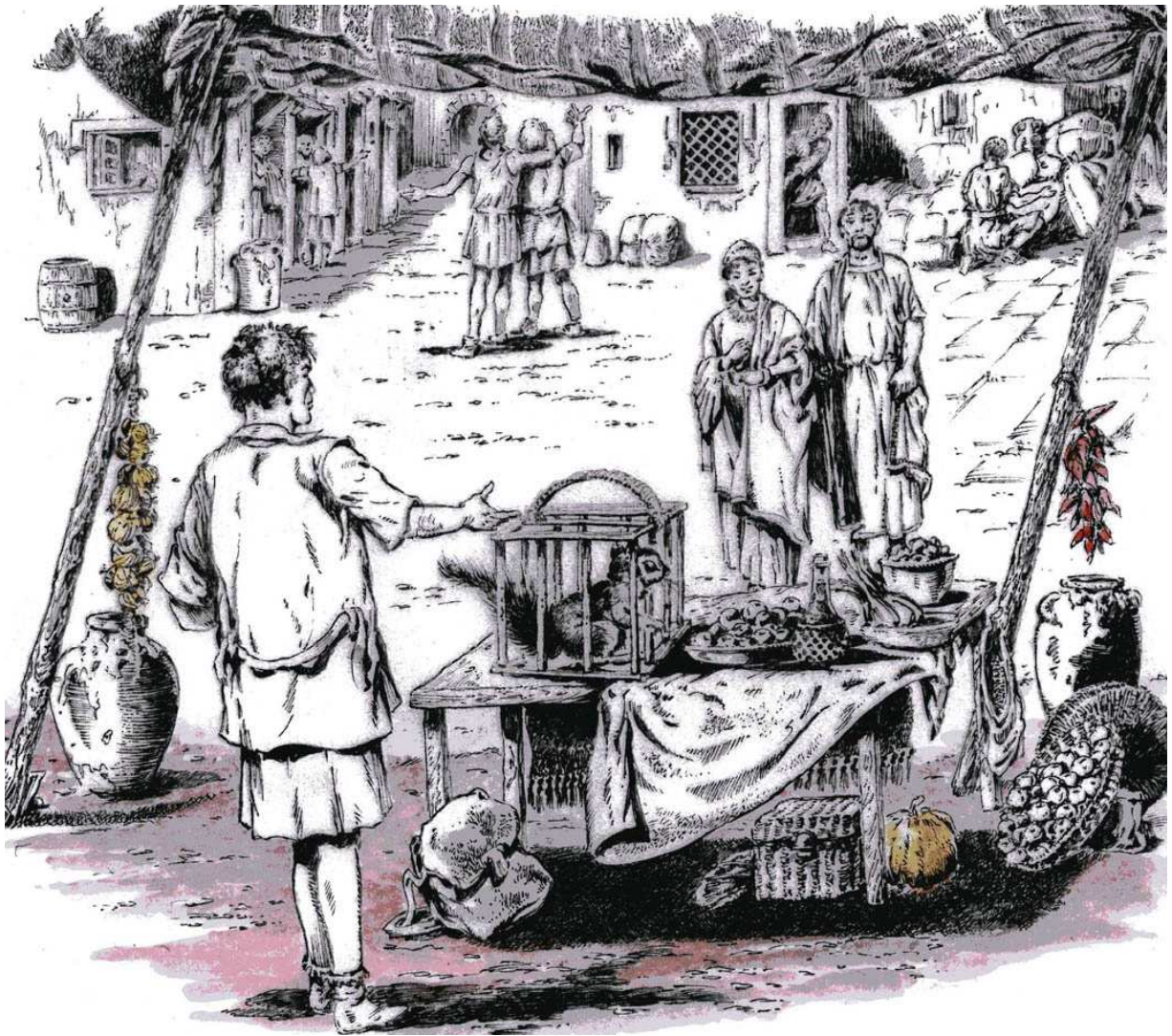
—I com ho saps tu, això?

—Perquè m'ho va explicar la meva mare, i a ella l'hi havia explicat la meva àvia... Aquesta història la coneixem perquè cada mare l'ha explicat als seus fills i a les seves filles perquè també ho puguin explicar als seus.

—Doncs vet aquí que l'Àvia Pina, com la coneixem a la família, vivia feliç i contenta saltant de pi en pi a la muntanya... Un dia, va veure una pinya preciosa, preciosa. S'hi va acostar per menjar-se'n les llavors i, tan bon punt la va agafar, va sentir una fressa. Es va girar i va veure que per allà on havia passat hi havia una reixa de fusta. Va mirar al seu voltant, espantada, i es va adonar que no podia sortir per enlloc. Estava envoltada de reixes! L'Àvia Pina es va posar a plorar. Si que li sortiria cara aquella pinya! Al cap d'una estona, va sentir fressa de passes. Una mà va treure les fulles que hi havia al seu voltant i aleshores ho va veure clar: estava a dins d'una gàbia amb una nansa a dalt. Un home va agafar la nansa i es va acostar la gàbia a la cara. Quina por de veure un humà tan a prop! De cop, tot es va fer fosc: havien posat la gàbia dins d'un sac. Al cap de poca estona es va començar a moure, amb grans sacsejades i amb molta fressa. L'home cantava, devia estar content, i l'Àvia Pina estava molt espantada. No sabia on la duien, ni què li passaria. El cas és que entre els sotrac, les cançons de l'home i el cansament de tant plorar, al final es va adormir.

—Pobra Àvia Pina!

—La va despertar el soroll. Es trobava en una plaça plena de gent que comprava a les parades que havien muntat amb quatre pals i unes teles blanques per a fer-se una mica d'ombra.

—On l'havien portat, mare?

—Aquella plaça és la que tenim aquí al davant, filla. Havien portat l'Àvia Pina a Empúries!

—I què li varen fer?

—Ella estava dins la gàbia en una d'aquelles parades del mercat. Així, doncs, la volien vendre, va pensar l'Àvia Pina! I ho va ben endevinar; al cap d'una estona, un home molt ben vestit va agafar la gàbia amb ella dins, va pagar una moneda a l'home desdentat i se la va endur cap a casa seva, una casa molt gran, amb un jardí envoltat d'habitacions molt maques, amb mosaics als terres i pintures a les parets, perquè eren molt rics.

«Amb això que varen entrar en una d'aquelles cambres tan luxoses, on hi havia un nen i una nena. Aquell home els hi va dir:

«—Tiberi, Gal·la, guaiteu quin regal que us he comprat!

«—Oh! Quin esquirol més bonic! —va dir la nena.

«—Moltes gràcies, pare —varen dir tots dos.

—En Tiberi i la Gal·la eren molt simpàtics i la tractaven molt bé. Li donaven pinyes molt bones, pinyonets, avellanetes... No, si pel menjar no es podia queixar, i els nens li deien moltes coses... els primers dies. Després, a poc a poc, es varen anar oblidant d'ella. El seu pare els feia molts regals i, de tants que en tenien, no sabien què fer-ne!

«Ja t'he explicat que eren molt rics, tant que fins i tot els duïen el menjar a casa. Una de les dones, la que els portava el peix salat, de vegades venia amb el seu fill, que es deia Màrius. Ell, cada vegada que venia, es passava l'estona mirant-se l'Àvia Pina, de lluny, perquè no s'atrevia a acostar-s'hi. Un dia, havien deixat la gàbia prop de la porta del darrera i, quan varen entrar la dona i el nen, aquest se li va acostar i li va amanyagar la cua.

—Un dia, en Tiberi i la Gal·la ja estaven esperant en Màrius per jugar una estona. Quan va arribar, va anar de seguida a veure l'Àvia Pina. En veure que tots dos estaven tan contents de veure's, els dos nens varen quedar molt sorpresos i la Gal·la va dir a en Màrius:

«—Que t'agrada l'esquirol?

«—Molt —li va contestar en Màrius.

«La Gal·la va agafar el seu germà pel braç i se'l va endur a un racó. En veu baixa li va preguntar: “Tiberi, nosaltres amb prou feines li fem cas a l'esquirol, en canvi en Màrius sempre li diu coses. Per què no l'hi donem? Li podem dir al pare que volem fer un regal a un nen que no té joguines ni res.” Això va proposar la Gal·la tota excitada.

— Al cap d'uns dies, quan en Màrius va tornar a la casa amb la seva mare, en Tiberi i la Gal·la ja l'estaven esperant i li varen preguntar:

«—Màrius, oi que t'agrada molt l'esquirol? T'agradaria endur-te'l a casa?

«En Màrius va quedar glaçat. Semblava que no podia reaccionar. Quan va contestar, ho va fer quequejant:

«—Vo-vo-vo-voleu dir qu-que me'l deixaríeu emportar uns dies?

«—No, volem dir que li hem demanat permís al pare i ens ha dit que te'l podem donar com un regal —va contestar la Gal·la

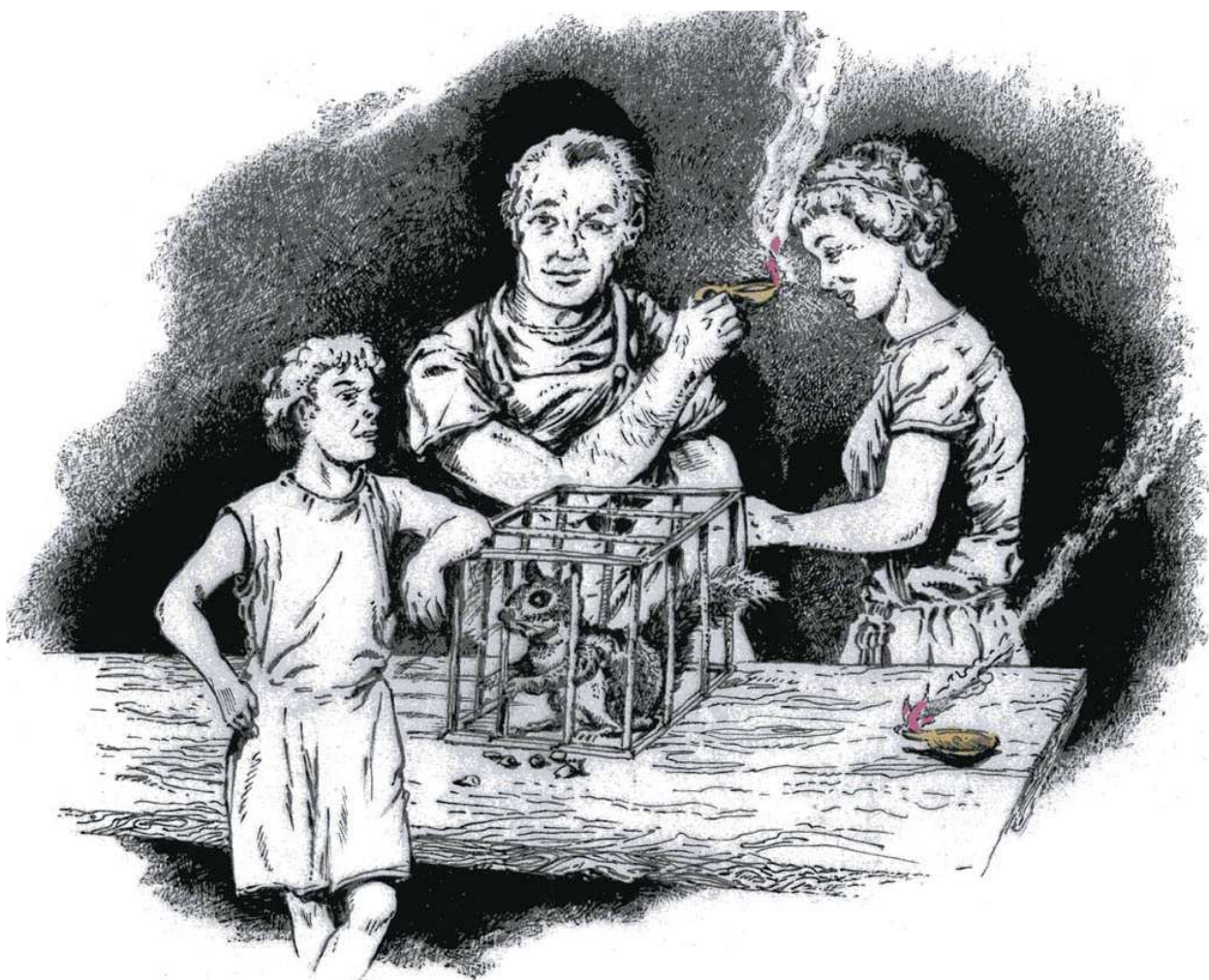
«Si haguessis vist la cara que va posar en Màrius! Estava tan content, que es va abraçar als dos germanets, amb els ulls brillants, donant-los les gràcies!

«I així va ser com en Màrius, molt content, va agafar la gàbia amb l'Àvia Pina i, donant l'altra mà a la seva mare, se'n varen anar cap a casa. En Tiberi i la Gal·la els varen veure marxar; en perdre'ls de vista, es varen mirar als ulls i varen somriure: estaven molt contents d'haver pogut fer feliç a en Màrius. Aquell dia no l'oblidarien fàcilment cap dels tres nens.»

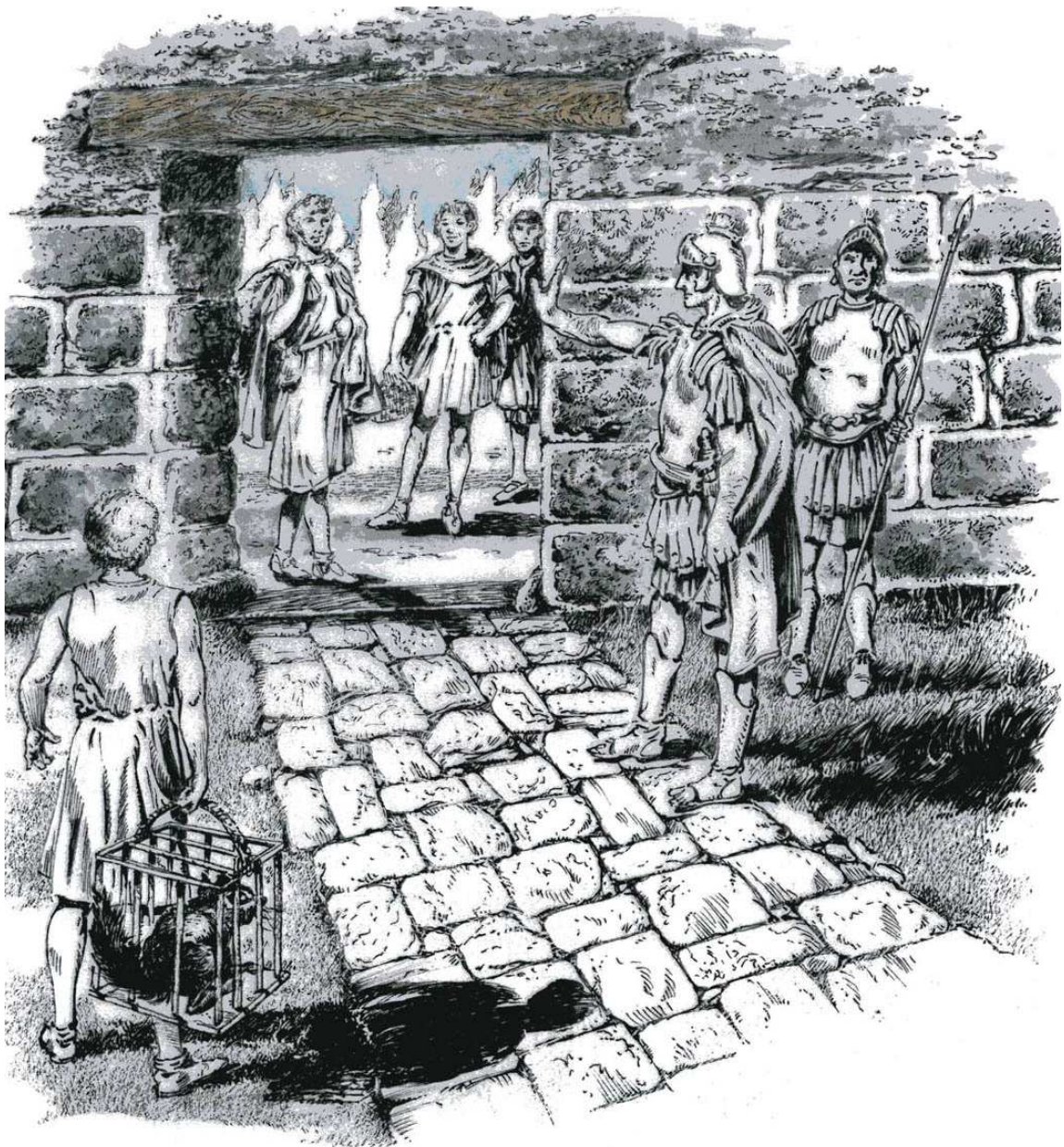
—I l'Àvia Pina estava contenta?

—Tu diràs! Però no es va creure el que sentia fins que va veure que en Màrius agafava la gàbia i se l'emportava amb ell. Aleshores va pensar per fi tindria algú que estaria per ella i no hauria d'estar tot el dia sola, només esperant els pocs moments que el seu amic la podia anar a veure. I realment li va canviar la vida. En comptes d'aquella mena de palau tot ple de patis i jardins, amb mosaics a terra i pintures a les parets, ara vivia en una caseta; a la planta baixa hi havia la *taberna*, una botiga on la Safo, la mare d'en Màrius, venia peix salat, amb una petita rebotiga al darrera i una habitació al primer pis. No hi havia ni mosaics ni pintures, ni tants de requisits per menjar, però aquí se l'estimaven i per això l'Àvia Pina era molt més feliç ara que abans. En Màrius, fins i tot li va posar nom. Com que el seu pare li va dir que era una femella i que normalment vivia en els pins, un bon dia li va dir:

«—Des d'avui, et direm Pina.»

—Mira't tu si en fa d'anys que aquest nom es va conservant a la família. Des de l'època de l'Àvia Pina! Doncs bé, en Màrius no la deixava mai sola: se l'emportava a tot arreu amb ell. Va aprendre's de memòria tots els carrers de les Empúries, sobretot els de la vila nova grega, que era on més es movien en Màrius i la Safo. Quan volien sortir de la ciutat havien de travessar la porta de la muralla. Una vegada que havien sortit a passeig varen veure que hi havia tot un seguit de gent que volien entrar per la porta i els soldats només deixaven passar els que vivien a la ciutat i prou. Els forasters, havien d'explicar molt bé el que hi venien a fer abans que els deixessin entrar.

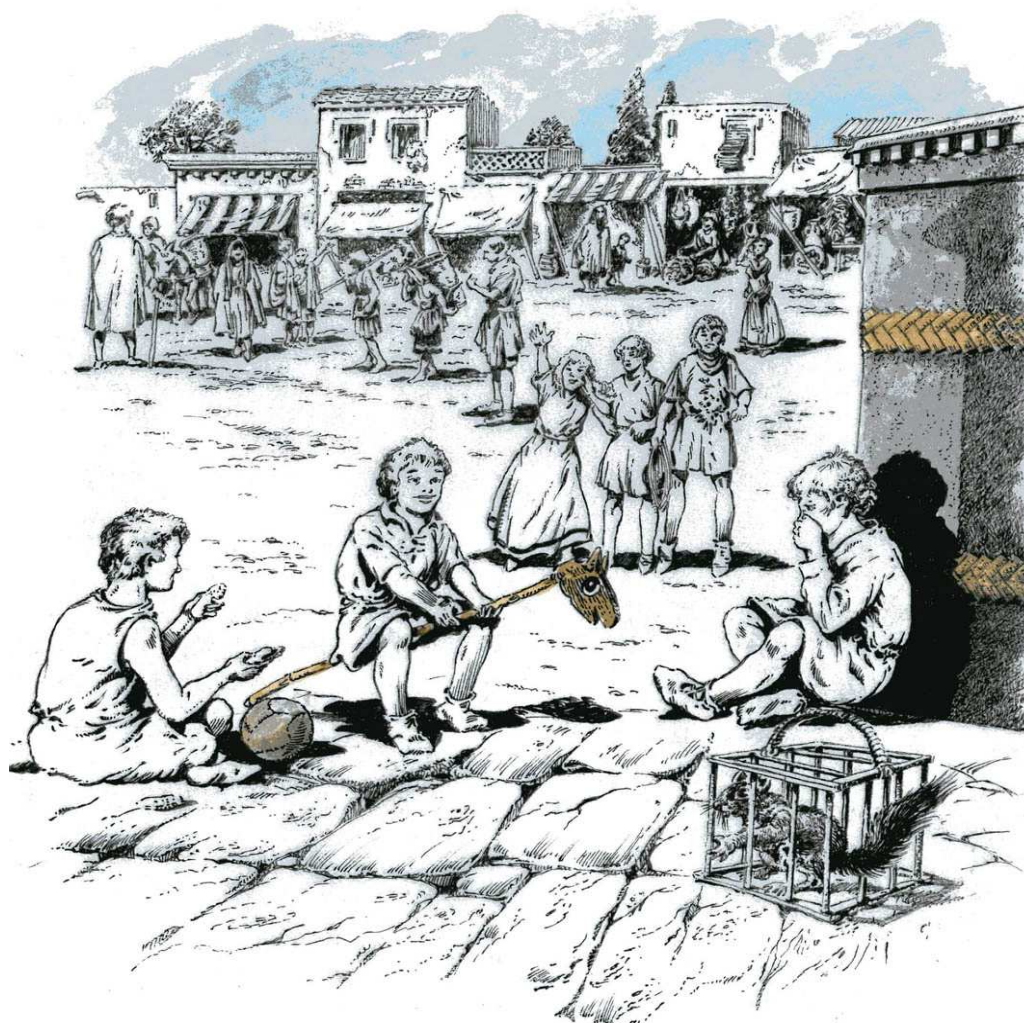
—De vegades, anaven a la plaça a jugar, perquè els quedava molt a la vora de casa seva.

—Quines joguines tenia en Màrius?

—A casa seva no tenien gaire diners i no n'hi podien comprar. Sovint se les havia de fabricar ell mateix o aprofitava materials que s'havien de llençar. De vegades agafava algun tros de tronc que tenia la forma de carretó i el lligava a l'extrem d'un cordill per a poder-lo passejar; altres vegades, arrodonia fang per a fer-se bales i poder jugar amb altres nens amics seus; la seva mare li va guardar uns ossets que en deien *tabes* i que es feien servir de maneres diverses, per poder fer dos o tres jocs diferents; una vegada, el seu avi li va regalar un cavall...

—Un cavall!

—Sí, que li havia fet ell mateix: va tallar una canya i, al capdamunt, li va afegir un tros de fusta en forma de cap de cavall. Aleshores, en Màrius es posava la canya entre les cames i es posava a córrer com si anés muntat dalt d'un cavall de veritat.

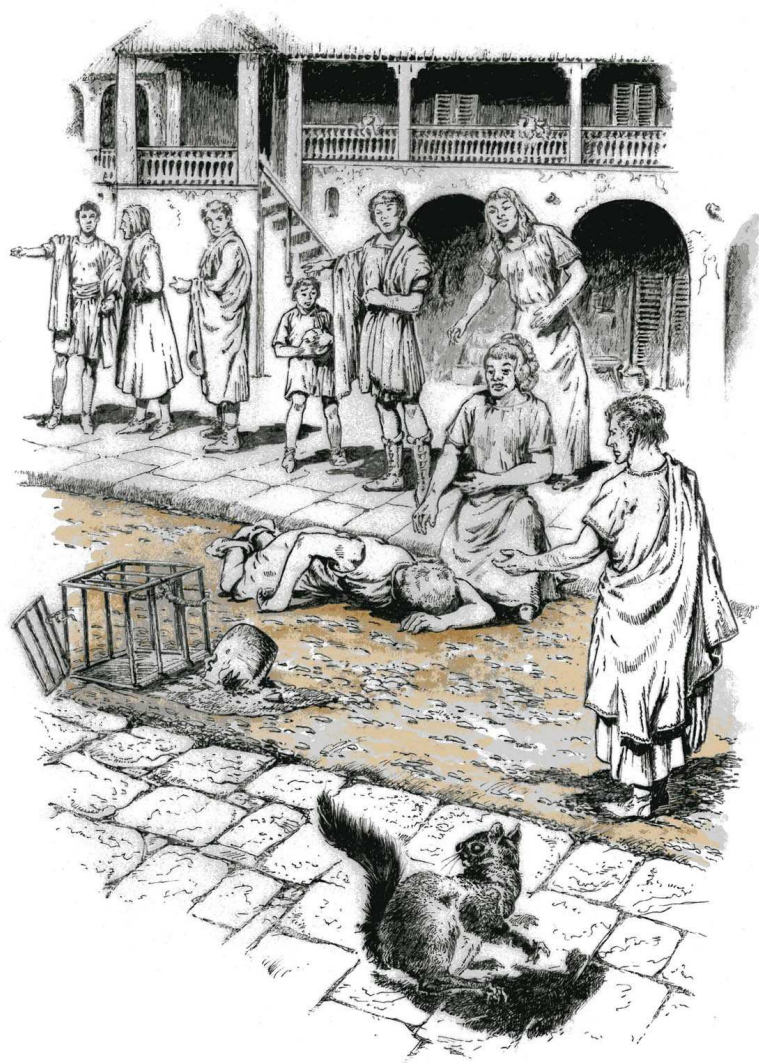

—I l'Àvia Pina?

—Ella? Feliç i contenta. Tota la família se l'estimava molt i l'amanyagaven i li explicaven coses. Només trobava a faltar els seus pins i els amics i amigues que havia deixat a la muntanya. Es deurién pensar que ja no la veurién mai més; ella també n'estava segura d'això. De vegades, en Màrius se la quedava mirant i, amb cara de pena, li deia: “Pobreta Pina, em fa llàstima veure't dins de la gàbia. Si em pensés que no t'has d'escapar et deixaria sortir. Però si marxessis jo em quedaria molt trist sense tu!”

—I al final la va deixar marxar?

—Vet aquí que un dia, la Safo va enviar en Màrius a portar el dinar al seu

pare, a la factoria de salaons. Com sempre, es va emportar l'Àvia Pina. Quan estava a mig carrer, va ensopegar amb una pedra i va caure a terra. Es va trencar l'olla amb el menjar, que va quedar tot escampat per les pedres, i la gàbia, en caure a terra, es va obrir. L'Àvia Pina, en veure la porta oberta va sortir de la gàbia i es va esmunyir entre els peus de la gent que s'havien aturat al voltant d'en Màrius. Es va girar un moment en la seva fugida, perquè li feia por que el seu amic no s'hagués fet mal,

però va veure que l'havien ajudat a aixecar i que la Safo ja era al seu costat consolant-lo per haver trencat l'olla i per haver perdut l'Àvia Pina.

—Així, l'Àvia Pina es va escapar?

—Sí, però tota l'estona continuava sentint les paraules d'en Màrius: “Si marxessis jo em quedaria molt trist sense tu!”. Això la posava molt trista; per això, quan es va fer fosc i ja havien tancat les —portes de la vila, es va enfilar per les grans pedres de la muralla i va tornar a casa d'en Màrius. Va entrar per una escletxa de la porta i va anar fins on dormia el seu amic. El va trobar despert. Quan la va veure va obrir uns ulls com unes taronges. «—Has tornat! —va exclamar tot content.

«L'Àvia Pina no sabia com explicar-li el que volia. A ella li hauria agradat poder estar amb ell però, alhora, poder córrer pels arbres i estar amb els seus amics i les seves amigues. Com si l'hagués entès, en Màrius se la va mirar molt seriós i li va parlar com si fos un home gran: “Els pares, els avis i jo, t'estimem molt, et donem de menjar, et netegem la gàbia, et rentem i et pentinem el pèl, t'amanyaguem i t'expliquem coses. Sembla que t'agrada i em pensava que eres feliç. Però si te n'has anat és perquè no en tens prou. A mi tampoc m'agradaria estar tot el dia ficat a dins d'una gàbia, per més que pogués viure com un rei. Vés, corre, però vine'ns a veure, de tant en tant, si et plau!”

«I en Màrius li va fer un petó i la va deixar a terra.

—Què va fer, aleshores, l'Àvia Pina?

—Va saltar sobre el llit d'en Màrius, hi va fer un parell de voltes corrent, després se'l va quedar mirant un moment, va moure la cua dient-li adéu i se'n va anar per la mateixa escletxa de la porta per on havia entrat.

—En Màrius es degué quedar molt trist!

—Però es varen tornar a veure. De tant en tant, l'Àvia Pina escalava la muralla a la nit per anar a casa d'en Màrius i, quan ell va ser més gran i podia sortir sol a fora les muralles, també l'anava a veure als boscos de les rodalies.

—Així es va quedar a viure per aquí Empúries.

—Sí, així podia estar a la vora del seu amic. A més, va fer amics i amigues entre els esquirols que també s'havien escapat d'altres gàbies de les Empúries.

—Ah! I després què li va passar a l'Àvia Pina?

—Que varen viure tots molt feliços menjant anissos —va dir, acotxant-la amb fulles seques—. Apa! Fins demà, filla! Ara ja és hora de dormir!

Camp d'aprenentatge **Empúries**